

Vergaderjaar 2006–2007

30 313

Wijziging van de Wet op het primair onderwijs, de Wet op de expertisecentra en de Wet op het voortgezet onderwijs in verband met wijzigingen in het onderwijsachterstandenbeleid

30 800 VIII

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2007

Nr. 38

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 september 2006

Tijdens het debat over onderwijsachterstanden op 14 februari 2006 zijn vijf moties aangenomen. Het betreft 1) de motie-Van Velzen (30 313, nr. 23), 2) de motie-Kraneveldt/Örgü (30 313, nr. 26), 3) de motie-Örgü (30 313, nr. 27), 4) de motie-Hamer/Kraneveldt (30 313, nr. 28) en 5) de motie-Hamer c.s. (30 313, nr. 29).

Met deze brief breng ik u, mede namens de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, op de hoogte van de wijze waarop ik met deze moties ben omgegaan.

Verder bericht ik u in deze brief ook over de stand van zaken rond de adviescommissie VVE. In mijn brief van 31 maart jl. (Kamerstuk 2005–2006, 30 300 VIII, nr. 214) heb ik aangegeven dat er een adviescommissie zal worden ingesteld die zich zal buigen over de toekomst (na 2010) van VVE. Met het oog op het nieuw te vormen kabinet in het voorjaar van 2007 zou de adviescommissie haar advies in februari 2007 uitbrengen. Gezien de vervroegde verkiezingen in november heeft het kabinet besloten geen Adviescommissie voor- en vroegschoolse educatie in te stellen. Het kabinet hecht er evenwel aan dat vóór de verkiezingen van 22 november door deskundigen van gedachten wordt gewisseld over (de toekomst van) VVE. Om die reden heeft het kabinet besloten een tweedaagse conferentie te laten organiseren over (de toekomst) van VVE. De uitkomsten van deze conferentie kunnen door het nieuwe kabinet worden meegenomen bij de gedachteontwikkeling rond VVE. De conferentie zal worden georganiseerd op 23 en 24 oktober aanstaande.

Uit alle bovengenoemde moties valt af te leiden dat de Tweede Kamer verzoekt aandacht te besteden aan de relatie tussen de school, het gezin en de omgeving. Het kabinet werkt op verschillende manieren aan meer

samenhang tussen deze partijen om de ontwikkelingskansen van kinderen te vergroten. Ik noem de operatie Jong, het beleid rond brede scholen en het gezinsbeleid. Ook het onderwijsachterstandenbeleid speelt een belangrijke rol bij het verder vergroten van de kansen van alle kinderen. In de reactie op de moties hieronder wordt dit nader uitgewerkt.

1) Motie-Van Velzen (30 313, nr. 23)

Deze motie verzoekt de regering de verantwoordelijkheid voor het betrekken van ouders bij het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden uit te werken en daarbij enkele overwegingen en mening mee te nemen.

Ik ben van mening dat, om vroegtijdig mogelijke ontwikkelingsen taalachterstanden bij kinderen te signaleren, goede contacten tussen ouders, jeugdgezondheidszorg en school onmisbaar zijn.

Ouders zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen. Door het kabinet is de afgelopen jaren veel aandacht besteed aan opvoedingsondersteuning. Naast extra aandacht voor risicogezinnen, is er nu ook meer inzet op het laagdrempeliger en vanzelfsprekender aanbieden van opvoedingsondersteuning voor iedere ouder. Daartoe wil het kabinet met name gemeenten stimuleren om de hulp en ondersteuning aan gezinnen te versterken. Voor opvoeding- en gezinsondersteuning zijn financiële middelen (van € 3,4 mln. in 2004 oplopend tot € 15 mln. in 2007) beschikbaar gesteld aan gemeenten waar de problemen met jeugd en de daarbij horende gezinnen het grootst zijn en daarnaast stelt het kabinet in 2006 € 6,5 mln. en vanaf 2007 € 13 mln. beschikbaar voor extra hulp aan risicokinderen en risicogezinnen.

Ouders spelen een uiterst belangrijke rol in het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden. Er wordt daarom op verschillende manieren ingezet op het vergroten van de betrokkenheid van ouders. In de Wet op het Primair Onderwijs is vastgelegd dat voor deelname aan schakelklassen schriftelijke toestemming van de ouders is vereist. Bij de voor- en vroegschoolse educatie is het overwegend de praktijk dat ouders om toestemming wordt gevraagd voor deelname van hun kind aan een VVE-programma. Bij de pilots schakelklassen is ouderbetrokkenheid een vast aandachtspunt van de scholen. Binnen enkele VVE-programma's is een speciale module «Ouderbetrokkenheid» ontwikkeld.

Daarnaast worden ouders op andere manieren betrokken bij de ontwikkelingsstimulering van hun kind(eren). Eind vorig jaar is de Intentieverklaring over school-ouderbetrokkenheid naar de Tweede Kamer gestuurd. Belangrijk onderdeel hiervan is het Platform Allochtone Ouders, dat half juni 2006 is opgericht. Dit Platform heeft als doel te bevorderen dat scholen en allochtone ouders meer met elkaar in contact te komen. Ouders worden gestimuleerd mee te helpen, mee te denken en mee te beslissen over de school van hun kind en het onderwijs in brede zin. In een aantal van de lokale platforms die in enkele grote steden al tot stand zijn gekomen, is het onderwerp «onderwijsachterstanden» expliciet op de agenda geplaatst.

Initiatieven van ouders om segregatie in het onderwijs tegen te gaan, zullen worden ondersteund. Er wordt een onderzoek uitgevoerd naar lopende en reeds genomen initiatieven om tot meer gemengde scholen te komen. De resultaten daarvan zullen worden verspreid, waarbij wordt gedacht aan een website waarop ouders ook informatie kunnen uitwisselen. Hiermee is uitvoering gegeven aan deze motie.

2) Motie-Kraneveldt/Örgü (30 313, nr. 26)

In deze motie wordt de regering verzocht in het jaarverslag van scholen een overzicht te geven van geweldsincidenten of bedreigingen die hebben plaatsgevonden, de manier waarop daarmee is omgegaan en de resultaten van het gevoerde beleid en het wettelijk kader hiertoe aan te passen.

Ik hecht eraan dat scholen ten behoeve van het eigen veiligheidsbeleid inzicht hebben in aard en omvang van de onveiligheidsincidenten. Immers, goed inzicht in de aard van en het aantal incidenten is noodzakelijk om een effectief veiligheidsbeleid te kunnen voeren. Om dit inzicht te verwerven, staan scholen verschillende instrumenten ter beschikking, bijvoorbeeld de in mijn opdracht ontwikkelde Veiligheidsmonitor, de pest-test van de VOO en het incidentenregistratiesysteem IRIS. Ook vind ik het van belang dat scholen open durven zijn over eventuele incidenten. Zonder openheid is het onmogelijk om in gezamenlijkheid de veiligheid te verbeteren.

Zoals ik heb aangegeven in mijn reactie op de motie Balemans c.s. (30 300-VIII, nr. 124) kies ik er niet voor om scholen te verplichten een dergelijke registratie bij te houden (zie Kamerstuk 30 300 VIII, nr. 79). Naar mijn mening zou dit vooral een bureaucratische maatregel zijn, die weer nieuwe regels en controle met zich meebrengt. Dit past niet in het streven naar meer autonomie voor de scholen.

Wel verplicht ik scholen om vanaf 1 augustus van dit jaar ouders en leerlingen via de schoolgids te informeren over het veiligheidsbeleid. Op die manier geef ik invulling aan uw, maar ook mijn wens dat scholen zoveel mogelijk openheid betrachten aangaande het gevoerde veiligheidsbeleid, met name richting ouders en leerlingen. *Hoe* de scholen hier in de schoolgids, of ook in het jaarverslag, aandacht aan besteden, schrijf ik niet voor. Scholen moeten de ruimte hebben om dit samen met ouders en leerlingen nader vorm te geven.

Om ervoor te zorgen dat er daarnaast een onafhankelijk beeld beschikbaar is van de veiligheidssituatie en het veiligheidsbeleid van de scholen, is het thema veiligheid expliciet opgenomen in het onlangs aangescherpte toezichtkader van de Onderwijsinspectie. Dit toezicht gaat uit van de volgende drieslag:

- Is er inzicht in de aard en omvang van de onveiligheidsincidenten?
- Is er inzicht in de veiligheidsbeleving van veiligheid bij personeel en leerlingen?
- Heeft de school een preventief en curatief veiligheidsbeleid?

Bij alle onderwijssectoren worden deze punten meegenomen in het reguliere toezicht. Mocht naar aanleiding daarvan nader onderzoek nodig zijn, dan heeft de inspectie aanvullend instrumentarium ontwikkeld.

Tegen die achtergrond zijn naar mijn oordeel geen nadere regels nodig in het jaarverslag.

3) Motie-Örgü (30 313, nr. 27)

De motie verzoekt de regering een plicht voor consultatiebureaus in te voeren om een vermoeden van taalachterstand te communiceren naar de gemeente.

Het is van groot belang dat vroegtijdig wordtesignaleerd of kinderen een (taal)achterstand hebben, zodat zo snel mogelijk de (taal)ontwikkeling van deze kinderen kan worden gestimuleerd. Daarom zijn er voor jonge kinderen voor- en vroegschoolse (VVE) programma's ontwikkeld gericht

op het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden. Over de toekomst van de voor- en vroegschoolse educatie bent u eind maart geïnformeerd (Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 30 300 VIII, nr. 214).

Het is overbodig een meldingsplicht voor consultatiebureaus aan de gemeente in te voeren. Immers, de consultatiebureaus voeren al, samen met de GGD'en, onder verantwoordelijkheid van de gemeente de integrale jeugdgezondheidszorg 0–19 uit. De Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (WCPV) verplicht gemeenten zorg te dragen voor de uitvoering van een aantal basistaken, waaronder het leveren van integrale jeugdgezondheidszorg voor kinderen van 0 tot 19 jaar. In het basistakenpakket staan de taken omschreven die gemeenten verplicht zijn uit te voeren. Taalspraakscreening voor jonge kinderen, gericht op het signaleren van taalspraakproblemen, is onderdeel van het basistakenpakket van het consultatiebureau. Wanneer professionals uit de jeugdgezondheidszorg bij een kind onder de vier jaar een taalachterstand vermoeden zonder achterliggende medische oorzaken, zullen zij de ouders van het kind vervolgens doorverwijzen naar een peuterspeelzaal, kinderopvang of school die VVE-programma's aanbiedt en dit vastleggen in het medische dossier. Ouders moeten het indienen van de aanvraag voor VVE bij de peuterspeelzaal of kinderopvang vervolgens zelf regelen. Wanneer men een taalachterstand of taalspraakprobleem vaststelt bij kinderen ouder dan vier jaar, is het gebruikelijk dat de GGD ook de school hiervan op de hoogte brengt.

TNO Kwaliteit van Leven voert momenteel in opdracht van het ministerie van VWS een inventariserend onderzoek uit naar bestaande, effectieve taalspraakscreeningsinstrumenten voor kinderen van 0 tot 6 jaar. Hierbij is specifiek aandacht gevraagd voor de afstemming tussen de jeugdgezondheidszorg en onderwijs. Doel is om te komen tot een richtlijn voor een uniforme en effectieve uitvoering van de taalspraakscreening door de JGZ 0–19 en de daarbij behorende vervolgstappen.

Naast deze mogelijkheid van een directe doorverwijzing dragen consultatiebureaus er in de praktijk ook op andere manieren aan bij dat de ouders van kinderen met taalachterstanden worden gewezen op het bestaan van voor- en vroegschoolse educatie en op het belang van het actief en regelmatig stimuleren van een kind bij zijn spraaktaalontwikkeling. Dit kan bijvoorbeeld door middel van mondelinge en schriftelijke voorlichting.

In de toekomst zullen het Elektronisch Kind Dossier (EKD) en de Verwijsindex die momenteel worden ontwikkeld, mogelijkheden bieden voor instanties voor het beter op elkaar afstemmen van de zorg en dienstverlening die zij leveren aan kinderen.

De instellingen die voorschoolse educatie aanbieden, maken deel uit van de zorgnetwerken die gemeenten opbouwen in de wijken en rond scholen in het kader van het versterken van de jeugdketen. De gemeente kan bovendien beleid ontwikkelen om ouders en kinderen met grote risico's op taalachterstanden actief te benaderen en extra te begeleiden bij de overdracht naar de instellingen die VVE aanbieden. Op lokaal niveau kunnen gemeenten hierover in het kader van de lokale educatieve agenda afspraken maken met de jeugdgezondheidszorg (consultatiebureaus en GGD'en), peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en basisscholen. Het boekje «Allemaal naar de peuterspeelzaal» (Sardes, 2006) biedt gemeenten een handreiking om het bereik van doelgroepkinderen te verhogen. De Jeugdgezondheidszorg 0–19 speelt vervolgens een rol bij het signaleren, het volgen en het doorverwijzen van kinderen met taalachterstanden of specifieke taalspraakproblemen.

Hoewel ik de motie in de huidige vorm niet uitvoer, geef ik aan de intentie die aan deze motie ten grondslag ligt, wel uitvoering. Ik ondersteun namelijk van harte de intentie om tot nog meer samenwerking te komen tussen de jeugdgezondheidszorg en VVE-instellingen.

Zoals uit het bovenstaande blijkt, vindt in de praktijk de informatie-uitwisseling en de samenwerking tussen instellingen op het terrein van de jeugdgezondheidszorg, het onderwijs en de ouders al op diverse manieren plaats. Daarnaast is op landelijk en lokaal niveau een aantal acties in gang gezet ter bevordering van een goede toestroom van de doelgroepkinderen naar VVE-programma's en het volgen van deze kinderen. De komende tijd zal ik waar mogelijk en nodig activiteiten oppakken en ondersteunen die bevorderen dat kinderen met een taalachterstand gaan deelnemen aan VVE-programma's.

4) Motie-Hamer/Kraneveldt (30 313, nr. 28)

Deze motie verzoekt de regering het mogelijk te maken dat gezinsgerichte stimuleringsprogramma's kunnen worden ingezet in het kader van het onderwijsachterstandenbeleid in de vooren vroegschoolse periode.

In antwoord op vragen van het lid Hamer (Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 1499) heb ik laten weten dat gemeenten de gezinsgerichte programma's als Opstap kunnen financieren uit het budget van ongeveer € 25 miljoen die zij ter vrije besteding hebben als onderdeel van de € 165 miljoen die aan gemeenten wordt toegekend voor het bestrijden van onderwijsachterstanden. Dit is vastgelegd in de Algemene Maatregel van Bestuur onderwijsachterstandenbeleid. Zodra de AMvB in het Staatsblad wordt gepubliceerd (naar verwachting in september 2006), is de motie uitgevoerd. De AMvB treedt met terugwerkende kracht per 1 augustus in werking.

In antwoord op de vragen van het lid Hamer heb ik tevens aangegeven dat gemeenten vrij zijn in de keuze of zij deze middelen ook daadwerkelijk willen besteden aan het programma Opstap en dat ik dit binnen het reguliere overleg met de VNG aan de orde zou stellen. Op 1 juni heeft een bestuurlijk overleg met de VNG plaatsgevonden over de toekomstige ontwikkelingen in de voor- en vroegschoolse educatie. Zoals afgesproken heb ik de VNG in dat overleg gewezen op de mogelijkheid van het besteden van de middelen aan gezinsgerichte programma's.

5) Motie-Hamer (30 313, nr. 29)

In deze motie wordt de regering verzocht te onderzoeken wat de oorzaken zijn van de groei van het uitsluiten van leerlingen van deelname aan de Cito-toets, hoe dit kan worden voorkomen, wat de oplossingen zijn voor scholen voor dit dilemma en wat de mogelijkheden zijn van een monitor primair onderwijs zodat scholen zich op die manier valide en transparant kunnen verantwoorden.

Ter uitvoering van deze motie worden twee onderzoeken uitgevoerd. Ten eerste voert de Inspectie onderzoek uit naar het gebruik van de Cito-eindtoets door basisscholen. Dit onderzoek vindt plaats tijdens de reguliere bezoeken van de Inspectie van het onderwijs. Daarnaast is tijdens de week waarin de Cito-eindtoets 2006 werd afgenomen (7 t/m 9 februari) een aantal basisscholen onaangekondigd bezocht. De onaangekondigde bezoeken hebben plaatsgevonden op scholen waarvan bij de inspectie bekend was dat zij gedurende de afgelopen drie jaar een bovengemiddeld aantal lwoo-leerlingen hadden. De resultaten van dit onderzoek verwacht ik zeer binnenkort.

Ten tweede laat ik onderzoek uitvoeren naar de mogelijkheden die er zijn om de opbrengsten van een school op een objectieve manier inzichtelijk te maken. In dit onderzoek worden verschillende instrumenten, waaronder een monitor Primair Onderwijs, maar ook bijvoorbeeld leerstandaarden, getoetst op indicatoren als uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid en draagvlak. Ook de uitkomsten van dit onderzoek verwacht ik zeer binnenkort. Mijn beleidsvisie hierop kunt u in het najaar verwachten.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
mede namens de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
C. I. J. M. Ross-Van Dorp
M. J. A. van der Hoeven